

SXEDIO.FG7

20.4.1947: Η ΔΕΞΙΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΑΠΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΣΚΕΠΤΙΚΗ, ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΝΗ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ, ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΛΗΡΙΔΗΣ ΑΠΟΧΩΡΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΑΡΧΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ενώ τον Απρίλιο του **1947** ο νέος βρετανός κυβερνήτης της νήσου Λόρδος Ουίνστερ προσπαθούσε να προωθήσει την πολιτική της χώρας του που είχε αναγγελθεί τον Οκτώβρη του προηγούμενου χρόνου από τον υπουργό Αποικιών Κρήτης Τζόουνς στη Βουλή στο ελληνικό στρατόπεδο της νήσου, παρά τις προπάθειες που καταβάλλονταν για γεφύρωση των διαφορών από πενταμερή επιτροπή του Εθναρχικού Συμβουλίου, για τη σύγκληση διακομματικής σύσκεψης, τα πράγματα πήγαιναν από το κακό στο χειρότερο.

Την **1η** Αριλίου πέθανε στην Ελλάδα "ο Βασιλιάς της Νίκης Γεώργιος Β, τον οποίο διαδέχθηκε διάδοχος του Παύλος Α.

Το θάνατο του Γεωργίου Β πένθησε στην Κύπρο μόνο η Δεξιά. Η Αριστερά παρέμεινε μακριά από τις διάφορες εκδηλώσεις και ορισμένες ενέργειες της θεωρήθηκαν μάλιστα προκλητικές.

Στις πόλεις, όπου ηγούνταν αριστεροί δήμαρχοι, αυτοί αρνήθηκαν να επιτρέψουν όπως αναρτηθεί στα δημοτικά μέγαρα μεσίστια η σημαία- κι' αυτό λόγω του συνεχιζόμενου εμφυλίου πολέμου.

Οι ενέργειες αυτές των αριστερών δημάρχων έδωσαν αφορμή σε επεισόδια και συγκρούσεις ακόμη.

Ιδιαίτερα στη Λεμεσό, στις **6** Απριλίου, μέρα της κηδείας του Γεωργίου Β στην Ελλάδα, ο Γιαννάκης Κυριακίδης, βοηθός Γραμματέας της ΣΕΚ Λεμεσού, μαζί με δυο άλλους νέους της Δεξιάς, τους Χρήστο Κατσούνη και Χρήστο Κωνσταντινίδη, τέθηκαν επικεφαλής πορείας Δεξιών προς το Δημοτικό Μέγαρο για να αναρτήσουν μεσίστια ελληνική σημαία.

Εκεί τους περίμεναν αρκετοί νέοι με τους

οποίους αντάλλαξαν βρισιές και ήρθαν στα χέρια. Αποτέλεσμα ήταν μερικοί νέοι να τραυματισθούν και να θρυμματισθούν υαλοπίνακες των παραθύρων του Δημοτικού Μεγάρου Λεμεσού.

Οι δυο παρατάξεις πήραν τον κατήφορο και καμμιιά δύναμη δεν μπορούσε να τις σταματήσει. Και αυτό είχε τις επιπτώσεις του και στη γραμμή που θα ακολουθείτο τόσο στο εθνικό θέμα, όσο και έναντι του Κυβερνήτη και της εκλογής του νέου Αρχιεπισκόπου για πρώτη φορά από το **1933**.

Οι δρόμοι των δυο πλευρών χώριζαν και ενώ αναμενόταν η σύσκεψη του Εθναρχικού Συμβουλίου για να μελετήσει μεταξύ άλλων και το θέμα της σύγκλησης διακομματικής σύσκεψης, με την οποία σε κάποιο στάδιο είχε συμφωνήσει ο Κυρηνείας Μακάριος, ξαφνικά η Δεξιά παράταξη αποφάσισε να ακολουθήσει το δρόμο της μόνη και κάλεσε την Εθναρχία να μη δεχθεί καμμιιά συνεργασία με την Αριστερά.

Η απόφαση της Δεξιάς παράταξης λήφθηκε σε σύσκεψη που έγινε στις **15** Απριλίου και στην οποία πήραν μέρος το Διοικητικό Συμβούλιο του Κυπριακού Εθνικού Κόμματος (ΚΕΚ) με επικεφαλής το Θεμιστοκλή Δέρβη, εκπρόσωπος της ΠΕΚ, ο ηγέτης του Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος Κύπρου Χριστιανός Ρωσσίδης, οι εθναρχικοί σύμβουλοι και θρονικοί επίτροποι της Αρχιεπισκοπής και της Μητροπόλεως Κερύνειας, οι δήμαρχοι Κερύνειας Χαρίλαος Δημητριάδης, Κυθρέας Χρ. Καττιάμης, Πόλης Χρυσοχούς Παύλος Γεωργίου και ο αντιδήμαρχος Λευκονοίκου Μιχ. Χατζηγεωργίου, ως αντιπρόσωπος του Θεμιστοκλή Δέρβη.

Στη σύσκεψη εγκρίθηκε ψήφισμα με το οποίο τονιζόταν ότι η Εθνική Παράταξη θεωρούσε όχι μόνο άσκοπη, αλλά και επιβλαβή για τον αγώνα της Κύπρου κάθε συνεργασία με τους κομμουνιστές σε μια διακομματική σύσκεψη.

Το έγγραφο που υπέγραψε ο Μιχαήλ Νικολαΐδης που προήδρευσε της σύσκεψης και αποστάληκε στον τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Λεόντιο έχει ως εξής:

"Πανιερώτατε,

Σχετικώς με την αυριανήν συνεδρίαν του Συμβουλίου Εθναρχίας Κύπρου επί της συγκλήσεως διακομματικής συσκέψεως, η συνελθούσα σήμερον εν Λευκωσία συνέλευσης, αντιπροσώπων των εθνικοφρόνων δυνάμεων του τόπου, μετά σεβασμού υποβάλλει ότι η εθνική παράταξις, έτοιμη πάντοτε να συνεργασθή με κάθε υγιώς σκεπτόμενον στοιχείον, θεωρεί ουχί ως μόνον άσκοπον, αλλά και τα μάλιστα επιβλαβή διά τον εθνικόν αγώνα, πάσαν μετά του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου συνεργασίαν, δεδομένης της μέχρι σήμερον πολιτείας του άκρως αντιτιθεμένης προς τα καθόλου εθνικά συμφέροντα.

Η αλληλεγγύη του κομμουνιστικού Κόμματος, Κύπρου μετά της ηγεσίας της εθνοκτόνου εν Ελλάδι ανταρσίας, διά την καταστολήν της οποίας μάχονται αι ένοπλοι εθνικάί δυνάμεις, η συστηματική υποστήριξις της κατά της Πατρίδος στρεφομένης Σλαβικής βουλιμίας και η εξύψωσις παντός του ανθελληνικού εν συνδυασμώ προς τον εσκεμμένον και συνεχή διασυρμόν και την κατασυκοφάντησιν του επισήμου ελληνικού κράτους είναι στοιχεία αποκλείοντα την δυνατότητα ειλικρινούς και καρποφόρου συνεργασίας περί του εθνικού Κυπριακού θεάματος, το οποίον δεν δύναται να αποχωρισθή των γενικωτέρων εθνικών συμφερόντων".

Παρόμοια θέση πήρε και η ΠΕΚ και απέστειλε ξεχωριστή επιστολή στο Εθναχικό Συμβούλιο που συνήλθε στις **16** Απριλίου στην Ιερά Αρχιεπισκοπή.

Η συνεδρία ήταν θυελλώδης και πρώτα διαβάστηκαν οι επιστολές της Εθνικής Παρατάξεως και της ΠΕΚ και στη συνέχεια ανακοινώθηκε η εισήγηση της Πενταμελούς επιτροπής που είχε συσταθεί στις **22** Μαρτίου (δύο Μητροπολίτες, Κληρίδης, Δ. Δημητρίου και Ν. Κλ. Λανίτης) που τάσσονταν υπέρ της σύγκλησης διακομματικής σύσκεψης προς συντονισμό των προσπαθειών του λαού.

Στο Εθναχικό Συμβούλιο όμως επικρατούσε κατά πολύ η Δεξιά παράταξη και από τη στιγμή που την προηγούμενη η σύσκεψη των εθνικοφρόνων είχε αποφασίσει να σαμποτάρει μια τέτοια σύσκεψη οι

ελπίδες υιοθέτησης της εισήγησης ήταν πολύ περιορισμένες.

Σαν άρχισε η συζήτηση πάνω στο θέμα της σύγκλησης διακομματικής σύσκεψης ο Ν. Κλ. Λανίτης πρότεινε όπως γίνει αποδεκτή μια τέτοια εισήγηση. Επίσης πρότεινε όπως η εκλεγείσα ήδη πενταμελής επιτροπή καλέσει πέντε αντιπροσώπους από την κάθε παράταξη και του Εθναρχικού Συμβουλίου οι οποίοι να μελετήσουν την πρόταση του Κυβερνήτη για τη Διασκεπτική, η πρόταση απορρίφθηκε με **14** ψήφους κατά και **8** υπέρ. Το περίεργο στην περίπτωση αυτή ήταν ότι τη πρόταση καταψήφισαν και οι δυο Μητροπολίτες που αποτελούσαν μέλη της πενταμελούς επιτροπής και η οποία είχε ετοιμάσει εισήγηση για σύγκληση μιας τέτοιας σύσκεψης.

Μεσολαβητική πρόταση του Ν. Ιακωβίδη όπως η Πενταμελής επιτροπή καλέσει κεχωρισμένα τις δύο παρατάξεις και ακούσει τις απόψεις τους απορρίφθηκε με ισοψηφία **11** ψήφων υπέρ και **11** κατά.

Η σύσκεψη ήταν πραγματικά θυελλώδης και σαν απορρίφθηκε και η πρόταση του Ν. Ιακωβίδη, που θεωρείτο ως συμβιβαστική, ο παράγοντας της Αριστεράς Πυγμαλίων Ιωαννίδης, σηκώθηκε από τη θέση του και μόλις συγκρατώντας το θυμό του, είπε, σύμφωνα με την εφημερίδα "Δημοκράτης" της **20ης** Απριλίου **1947**:

"Με όλον τον σεβασμόν τον οποίον τρέφω προς τας δύο Αγίας έδρας της Εκκλησίας νομίζω ότι δικαιούμαι να υποβάλω το ερώτημα πως ενώ οι δύο ιεράρχαι ως μέλη της Πενταμελούς Επιτροπής του Εθναρχικού Συμβουλίου έδωσαν ψήφον υπέρ της συγκλήσεως της διακομματικής συσκέψεως με μετοχή των αντιμαχομένων παρατάξεων, εις την σημερινήν συνεδρίαν παραδόξως έδω σαν αρνητική ψήφον μη δεχομένην και αντιμαχόμεναι παρατάξεις να κληθούν έστω καχωρισμένως ενώπιον της Πενταμερούς προς ανταλλαγήν σκέψεων.

Ο Άγιος Κυρηναίας κτύπησε στο σημείο αυτό τον γρόνθο του πάνω στο τραπέζι και φώναξε:

- Μα επιτέλους δεν έχομεν το δικαίωμα να

αλλάξωμεν γνώμην;

- Αυτό ηθελα να μου πείτε Πανιερώτατε, το ότι αλλάξετε γνώμην. Απορώ όμως διατί απάντησεν ο Πυγμαλίων Ιωαννίδης".

Σε κάποια άλλη στιγμή ο δικηγόρος Αιμίλιος Ιωαννίδης επενέβη και είπε σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα:

- Αυτή τη στιγμή θα ομιλήσω ως δικηγόρος. Πρέπει να ξέρουμε ότι το ΑΚΕΛ είναι κομμουνιστικόν και επομένως είναι παράνομον. Δεν μπορούμε να τους φέρομεν εδώ εις την Αρχιεπισκοπήν, διότι αν το εκάμναμεν αυτό θα εκινδυνεύαμε να υποστούμε τας συνεπείας του Νόμου.

Τότε ο Πυγμαλίων Ιωαννίδης αποκρίθηκε:

- Απαντώ και εγώ ως δικηγόρος. Το ΑΚΕΛ δεν είναι παράνομον. Είναι εγγεγραμμένον και αναγνωρισμένον υπό της Κυβερνήσεως. Επομένως ουδένα κίνδυνον διατρέχομεν από την μετ' αυτού επαφήν μας.

Η απόρριψη της προτάσεως για σύγκληση διακομματικής συσκέψεως δεν ήταν χωρίς συνέπειες. Ο Ιωάννης Κληρίδης αντίδρασε και υπέβαλε την παραίτηση του διαμαρτυρόμενος σύμφωνα με την εφημερίδα "Εθνος" της ίδιας έκδοσης ότι το Εθναρχικό Συμβούλιο κατατρίβεται εις αγόνους συζητήσεις και αντικομμουνιστικήν εκστρατείαν".

Ο Ιωάννης Κληρίδης είπε και τα εξής:

"Εδωσα αρκετήν πίστωση χρόνου εις το εθναρχικόν Συμβούλιον διά να αντιληφθεί ότι ο εθνικός αγών απαιτεί ενότητα. Δυστυχώς παρατηρώ ότι αντί εθνικού αγώνος εξελίσσεται τούτο εις αντικομμουνιστικήν προπαγάνδα.

Με την στάσιν ταύτην δεν εξυπηρετεί τον εθνικόν αγώνα. Προτιμότερον θα ήτο αντί να αποκηρύσσεται η συνεννόησις με το ΑΚΕΛ να κληθεί τούτο ίνα όλοι τεθούν εις την ιδίαν εθνικήν γραμμήν και από την ιδίαν κοινήν καθοδήγησιν.

Εφ' όσον διεπίστωσα ότι η γραμμή που από διετίας εισηγούμαι δεν γίνεται ασπαστή, δεν δύναμαι

να μετέχω ευθυνών μιας εσφαλμένης πολιτικής. Είμαι λοιπόν υποχρεωμένος να παραιτηθώ από μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου".

Ο Ιωάννης Κληρίδης αποχώρησε από τη συνεδρία και οι άλλοι που έμειναν επαναβεβαίωσαν την προηγούμενη γραμμή δηλαδή αποχή από τη Διασκεπτική, απόρριψη Συντάγματος και επιμονή στην Ένωση με την Ελλάδα:

"Εθνικό ζήτημα και συνταγματικά μεταρρυθμίσεις:

α) Το Εθναρχικόν Συμβούλιον εμμένει ακλονήτως εις την Ένωσιν της Κύπρου μετά της Ελλάδος ως το μοναδικόν και αναλλοίωτον αίτημα του ελληνικού Κυπριακού λαού. Απορρίπτει ανεπιφυλάκτως οιονδήποτε σχέδιον συνταγματικών μεταρρυθμίσεων ή οικονομικής ενισχύσεως.

Αξιοί όπως η υπό του Υπουργού των Αποικιών εν τη Βουλή των Κοινοτήτων εξαγγελθείσα Συμβουλευτική Συνέλευσις εάν ήθελε πραγματοποιηθεί αποτελεσθή αυτή υπό αντιπροσώπων του λαού εκλεγησομένων προς τον σκοπόν τούτον δι' εκλογών διενεργουμένων διά καθολικής ψηφοφορίας διά της οποίας και μόνον θα εκφρασθή η γνησία θέλησις του ελληνικού κυπριακού λαού, καταδικάζει δε οιονδήποτε άλλον τρόπον συνθέσεως τοιαύτης Συμβουλευτικής συνελεύσεως προν την δι' ελευθέρων εκλογών υποδεικνυομένων.

Το Συμβούλιον Εθναρχίας έχον υπ' όψιν την δήλωσιν του υπουργού Αποικιών ότι Κυβέρνησις της Κύπρου θα προπαγανδίση τα σχέδια της παρά τω λαώ, έχει ακλόνητον πεποίθησιν ότι ούτος κατά τας διαφόρους επισκέψεις της Α.Ε. του Κυβερνήτου θα εμμένη ακάμπτως εις την διατύπωσιν του μοναδικού αιτήματος του τόπου της ενώσεως και μόνον αυτής".

Το Συμβούλιο Εθναρχίας έκαμε μια προσπάθεια γεφύρωσης της διαφοράς και κάλεσε τον Ιωάννη Κληρίδη να επανέλθει σ' αυτό ως κανονικό μέλος και να αποσύρει την παραίτηση του, ήταν όμως πλέον αργά, γιατί στο μεταξύ το ΑΚΕΛ και η Παράταξη Εθνικής Συνεργασίας της οποίας ηγείτο ο Κληρίδης, είχαν αποφασίσει να διαχωρίσουν τις ευθύνες τους από το

Εθναρχικό Συμβούλιο και να ακολουθήσουν το δικό τους δρομο μη αναγνωρίζοντας πλέον τον ηγετικό ρόλο της Εθναρχίας.

Η απόφαση λήφθηκε σε σύσκεψη της Παράταξης. Στη σύσκεψη εγκρίθηκε και η πιο κάτω επιστολή προς τον Τοποτηρητή Λεόντιο:

"Σεβασμιώτατε,

Υπό των αντιπροσώπων της Παρατάξεως Εθνικής Συνεργασίας συνελθόντων χθες εν Λευκωσία εξουσιοδοτηθήμεν δεόντως να γνωσσοποιήσωμεν προς την υμετέραν σεβασμιότητα τα ακόλουθα:

Ομοφώνως ως Παράταξις εγκρίνομεν την παραίτησιν του κ. Ιωάννου Κληρίδη από μέλους του Εθνικού Συμβουλίου και η παραίτησης αυτή κατέστη απολύτως εποβεβλημένη εις εν πρόσωπον το οποίον είδε πάντοτε να απορρίπεται υπό της πλειοψηφίας του Συμβουλίου κάθε πρότασις οθενδήποτε προερχομένη και σκοπόν έχουσα την ενοποίηση του εθνικού μας αγώνος.

Υπό πάν άλλο η παραίτησις του κ. Κληρίδη κατέστη αναπόφευκτος κατόπιν της υπό του Εθναρχικού Συμβουλίου απορρίψεως της εισηγήσεως διά σύγκλησιν διακομματικής συσκέψεως προς τον συντονισμό των εθνικών προσπαθειών του λαού μας.

Εχοντες υπόψιν την απόφασιν της Εκτελεστικής Επιτροπής του Εθνικού Συμβουλίου και την προς τον κ. Κληρίδην διαβιβασθείσαν παράκλησιν όπως επανέλθει εις το Εθναρχικόν Συμβούλιον, πληροφοροοούμεν την ημετέραν σεβασμιότητα ότι καίτοι το Εθναρχικόν Συμβούλιον ουδένα αντιπροσωπευτικόν χαρακτήρα έχει εν τούτοις ο κ. Κληρίδης θα ήτο έτοιμος να επανέλθη εις την θέσιν του εάν υιοθετείτο υπό του Συμβουλίου η εισήγησις περί Διακομματικής συσκέψεως και μετ' αποφασιστικότητος τούτο ενήργει διά την επίτευξιν διακομματικής συνεννοήσεως περί του εθνικού μας ζητήματος.

Επιθυμούμεν ευσεβάστως να καταστήσωμεν σαφές ότι εφ' όσον συνεχίζεται η άρνησις του Συμβουλίου Εθναρχίας προς σύγκλησιν διακομματικής συσκέψεως η Παράταξις Εθνικής Συνεργασίας επιφυλάττει δι'

εαυτήν το δικαίωμα ανεξαρτησίας γνώμης και ενεργειών εντός των πλαισίων πάντοτε των εθνικών συμφερόντων".

Μετά τιμής

Προς την Υμετέραν Σεβασμιότητα προσηκούσης
ευλαβίας, διά την Παράταξιν Εθνικής Συνεργασίας

Μ. Παπαπέτρου, Π. Ιωαννίδης και Φ. Ιωάννου

Πιο κατηγορηματική ήταν η ΠΕΟ, που ήταν συνδεδεμένη με το ΑΚΕΛ η οποία με ταυτόσημη επιστολή της στο Λεόντιο την ίδια μέρα τόνιζε:

" Κατόπιν τούτου, η Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία και η εργατική τάξις αδυνατούν ννα συνεχίσωσι την ανοχήν των προς το Εθναρχικόν Συμβούλιον και δηλούμεν κατηγορηματικώς ότι εις το εξής δεν είμεθα διατεθειμένοι να αναγνωρίσωμεν πολύ δε περισσότερο να πειθαρχήσωμεν εις οιασδήποτε αποφάσεις επί του εθνικού μας ζητήματος λαμβανομένας υπό του σημερινού Εθναρχικού Συμβουλίου.

Η Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία και οι Έλληνες εργάται θα συνεχίσουν τον αγώνα με πίστιν μέχρις ότου η Ένωσις της Κύπρου μετά της Ελλάδος γίνη πραγματικότητα".